

Thorvald Staunings tale ved Rigsdagens åbning

Taler

Thorvald Stauning
Statsminister

Dato

6. oktober 1936

Sted

Christiansborg

I Overensstemmelse med § 40 i Danmarks Riges Grundlov har Hans Majestæt Kongen ved Aabent Brev af 17. September indkaldt til en ordentlig Rigsdagssamling, der i Henhold til Kongens Bestemmelse skal aabnes i Dag. Ved Reskript af 5. d. M. har Hans Majestæt Kongen dernæst overdraget mig at aabne denne i Dag sammentrædende Rigsdag og at foranledige det i saa Henseende videre fornødne. Dette sker herved. I Kongens Navn erklærer jeg den ordentlige Rigsdagssamling for aabnet.

Forinden Folketing og Landsting konstituerer sig og begynder Arbejdet, skal jeg som sædvanlig fremsætte nogle Bemærkninger om den kommende Tids Opgaver, som Situationen giver Anledning til.

De internationale Forhold har i det sidste Aar været præget af Nervøsitet og Uro, og denne Tilstand er fremdeles til Stede. Visse Begivenheder har forstyrret Freden, og Udsigten til fortsat Ufred i Verden er desværre stadig til Stede. Det maa dog fremdeles være vort Haab, at nye Krige afværges, og vor Nation bør derfor fortsat yde den beskedne Indsats, som vi kan byde, til Styrkelse af Folkenes Forbund og til Løsning af de store Opgaver, som denne Organisation har paataget sig at løse.

Den nye økonomiske Verdenstilstand er ikke undergaaet saadanne Forandringer, at Samhandelen imellem Landene er lettet. De seneste Begivenheder, som har medført betydelige Ændringer i Europas Pengevæsen, kan muligvis danne Indledning til en ny Orientering, men foreløbig lever vi under Afspærringens, Kontrollens og Selvforsyningens System og har ikke anden Udvej end fortsat at tilpasse vort Lands Handel og Økonomi efter de saaledes givne Vilkaar.

Over for Verdens andre Nationer staar Danmark baade med de almindelige politiske Forbindelser og med Handelsforbindelser i et særdeles venskabeligt Forhold, og det maa selvfølgelig være Opgaven at bevare og styrke dette gode Forhold.

Ved Udnyttelse af de Muligheder, som det nu herskende økonomiske System byder, er der ved gensidig Hensyntagen mellem Landene tilvejebragt saadanne Handelsaftaler, som er Betingelsen for Nutidens Handel.

Ved denne Politik har man sikret Betalingsbalancen og en forholdsvis gunstig Udvikling i Landets økonomiske Forhold uden dog at have overvundet de Nedslag, som fulgte af Verdenshandelens Formindskelse og de betydelige Prisleiligheder og andre Indskrænkninger i Eksporthandelens Udbytte. Den økonomiske Politik har medført en Forøgelse i Landbrugets Afsætning og samtidig en gunstig Prisudvikling for danske Produkter. Hvad Erhvervene uden for Landbruget angaar, har disse gunstige Konjunkturer, og den hele Udvikling har da medført en mærkbar Forbedring i de økonomiske Forhold baade for Borgerne, for Kommunerne og for Staten. Antallet af beskæftigede har været i Stigning, og Arbejdsløsheden er heldigvis formindsket, uden at dette Samfundsonde dog er fjernet.

En Betragtning af alle Forhold, som viser sig for Produktion og Afsætning, maa da føre til, at man fortsætter en Politik over for Krisevanskeligheder og internationale Forstyrrelser som den, der nu i flere Aar har ført Landet ind i en rolig, fremadskridende Udvikling. Saa længe Europas store Nationer, der er Købere af Landbrugsprodukter, opretholder Kravene til de Lande, der vil sælge, kan væsentlige Lettelser for Handelen og særlig for international Samhandel ikke ventes. Man bør derfor fra alle Sider medvirke til Udførelse af de fornødne Funktioner paa en saadan Maade, at alle Samfundslag føler Samfundets Omsorg og bliver skaanet for Krisens Virkninger i videst mulige Omfang.

Det maa sikkert erkendes, at Fremtiden er meget usikker; hvilken Kurs der vil blive fulgt i Verden, er ukendt, men foreløbig vil det være naturligt, at hele Nationen samles om at udnytte de Konjunkturer, der er til Stede, og om Udbygning og Konsolidering af det nationale Erhvervsliv med deraf følgende Beskæftigelse for danske Arbejdere.

For det Erhverv, Landbrugserhvervet, hvis Opretholdelse er af største Vigtighed ogsaa for Opretholdelsen af de industrielle Erhverv, er den indtraadte Bedring næppe tilfredsstillende, men helt ødelæggende vilde det være for dette Erhverv, om man gik til saadanne indgribende Ændringer i den Kontrol og Regulering over for Handelen med Udlandet, hvorom der fremsættes Krav. Det vil ligeledes være nødvendigt at opretholde den Beskyttelse af Landbrugserhvervet, som ved forskellige Love er tilvejebragt og ordnet ved særlige Forordninger angaaende Handelen med Kød og Korn og Produktionen af Svin, Kartoffler og Sukkerroer.

Med Hensyn til Landbrugets Gældsforhold maa Bestræbelserne samle sig om at bevare den lavest mulige Rentefod. Det maa beklages, at de tidligere foreslaede Lempelser i Landbrugets Forrentningsbyrde ikke er blevet gennemført paa det rette Tidspunkt, og de meget ændrede Vilkaar for Landbruget gør det rimeligt, at Spørgsmaalet fremdeles er Genstand for Overvejelse.

Sideordnet med Samfundets Forpligtelser over for Landbrugserhvervet maa nævnes Forpligtelsen til en fortsat Virksomhed for at skaffe Beskæftigelse for det endnu alt for store Tal af arbejdsløse. Der kan næppe paaregnes en meget stor Udvidelse af Erhvervene under de forhaandenværende Forhold, og da Arbejdsløsheden i særlig Grad virker paa den Gruppe Arbejdere, der betegnes som ufaglærte, maa Kræfterne sættes ind for en Ophævelse af denne Arbejdsløshed. Hvis der er Mangel paa Arbejdskraft i Landbruget, saaledes som det er sagt, maa denne Mangel afhjælpes ved Hjælp af de arbejdsløse, der er i Stand til at udføre Landbrugsarbejde, men Betingelsen er naturligvis, at Landbruget viser Villighed til at beskæftige de arbejdsløse, der er ledige, uden Hensyn til disses Alder. Hvis der i Landdistrikterne savnes Boliger for Arbejdere, maa saadanne tilvejebringes, om fornødent med lignende offentlig Støtte, som er ydet til Byerne, og man bør, baade ved private og ved offentlige Arbejder, ophøre med Forsøgene paa at øve Løntrykkeri ved Hjælp af Arbejdsløsheden. Det er i sin Orden, at Kommunerne iværksætter Arbejder, men de Bestræbelser, der er udfoldet visse Steder for at faa Arbejdere til Lønninger, der ligger under overenskomstmæssige Vilkaar, maa ophøre, da disse Bestræbelser i Virkeligheden modvirker Arbejdsløshedens Ophævelse og driver Arbejderne bort fra de Steder, hvor Løntrykkeriet udøves.

Det vil ogsaa være rimeligt at fremme en Lovgivning, der tager Sigte paa at bringe de længst arbejdsløse Arbejdere Beskæftigelse, om end kun midlertidigt, og saadanne Arbejder, der kan opfylde dette Formaal, maa formentlig fortrinsvis iværksættes af Staten. Man vil foreslaa Fornyelse af Grundforbedringsloven, med Adgang til Laan og Tilskud, og vil dermed kunne fortsætte en betydelig Beskæftigelse.

For saa vidt disse og andre iværksatte Foranstaltninger ikke kan føre til Maalet, maa Spørgsmaalet om midlertidig Forkortelse af Arbejdstiden optages og bringes til Udførelse i det Omfang, som maa anses for nødvendigt.

Efter de senest stedfundne Valg vil forskellige Opgaver, hvis Løsning hidtil er forhindret ved de politiske Magtforhold, trænge sig frem til Løsning. De nødvendige Forhandlinger om en Grundlovsændring vil blive paabegyndt i Overensstemmelse med de to Regeringspartiers Fællesprogram, og under de nu foreliggende forhold tør det vel antages, at der ikke er Interesse for Landstingets Bevarelse. De Ændringer, der i den Anledning maatte være Grund til at iværksætte i Forfatningen for at betrygge Rigsdagens Arbejde med Lovgivningen, vil næppe kunne forvolde Vanskeligheder, og der vil være Villighed til at søge de fornødne Resultater tilvejebragt ved saglig Forhandling med Rigsdagens politiske Partier.

De ved en Grundlovsændring nødvendiggjorte Ændringer i Valgloven bør bygge paa det nu gennemførte Princip, at Stemmerne skal have lige Vægt, og den retfærdigst mulige, ligelige Repræsentation skal sikres alle Dele af Landet.

Ogsaa den kommunale Valglov vil blive taget op til Revision i første Række for at faa fjernet de ensidige Ændringer, der blev indføjet i Loven i 1928.

Loven om Erhvervs- og Arbejdsfrihed, der blev gennemført under Protest fra mange Sider og maatte opfattes som et ensidigt Angreb paa Arbejderklassens Organisationer, vil blive foreslaaet ophævet.

Der vil blive fremsat Forslag om visse Omlægninger inden for Hær og Flaade, herunder Udbedring af Mangler, der har vist sig, saaledes at Bevogtningen af Grænser og Farvande kan være sikret og Bevogtningsstyrken være udrustet til Løsning af de Neutralitetsopgaver, som Landet har.

For saa vidt den bestaaende Tilstand for Produktionen skal opretholdes, maa en effektiv Kontrol med Prisdannelser, Udbytteuddeling og Konsolidering af Virksomhederne iværksættes.

Jordlovgivningen maa søges udvidet ogsaa saaledes, at der aabnes Adgang for de mange bestaaende, meget smaa Jordbrug til Tillægsjord eller til Bytning til større Brug.

De Omraader af Sociallovgivningen, der under de herskende Forhold har vist sig mangelfulde, særlig Forholdene for Aldersrentenydere, vil blive optaget til Overvejelse med Revision for øje.

Udligningen af det økonomiske Mellemværende imellem Frederiksberg, København og Gentofte Kommuner samt Udligningsforslaget for alle

Kommuner vil blive optaget til Behandling og Gennemførelse.

I øvrigt vil Beskatningsforholdene blive optaget til samlet Overvejelse for at faa fjernet den Ulighed over for Borgerne, som er Følgen af de stykkevis og paa forskelligt Grundlag indførte Skatter.

En Lovgivning om Beskyttelse saavel for Lejere af Beboelseslejligheder som for Lejere af Forretningslokaler er forberedt og vil blive foreslaet. Man overvejer en Lovgivning om Sanering af usunde Bydele samt om fortsat Støtte til Boligbyggeri, og Forslag til ny Byggelov vil blive fremsat.

Lovforslaget om Lærlingeforholdet, Lovkomplekset om Ligestilling for Børn i og uden for Ægteskabet, om Politiets Ordning og om Naturfredning samt Forslag til ny militær Straffelov vil blive fremsat.

Arbejdet for Skolelovens Revision, for Revision af Bestemmelserne om Skibes Bemanding og om Søfolks Arbejdstid vil blive genoptaget, og Lovforslag til Løsning af de Spørgsmaal, der er behandlet i Svangerskabs-Kommissionen, vil blive udarbejdet og fremsat.

Ligeledes vil Ratifikation af foreliggende internationale Konventioner blive foreslaet.

Det har længe været kendt, at Færøernes Befolkning led under økonomiske Vanskeligheder, og disse har forværret sig under Indflydelse af de Forhold, der er opstaaet i Sydeuropa, hvor Færø-Fisken i Hovedsagen blev afsat.

Det har været nødvendigt at skride til større Hjælpeforanstaltninger, men disse har dog kun haft midlertidig Karakter. Vanskelighederne vokser imidlertid, Arbejdsløsheden har antaget en meget alvorlig Udbredelse, og Erhvervslivet synes at savne Evne til at raade Bod paa Ulykkerne. De foretagne Undersøgelser viser, at der maa sættes ind paa forskellige Omraader for at faa Befolkningen beskæftiget, og det er derfor under Overvejelse at finde Midler, hvorved Hjælp kan ydes. Man maa formentlig afvente et Initiativ fra Færøernes Lagting, men Rigsdagen maa ogsaa være forberedt paa, at en særlig Aktion kan blive fornøden for at faa Virksomhed og Beskæftigelse iværksat.

Foruden de her nævnte Lovgivningsspørgsmaal er naturligvis mange andre af saadan Karakter, at de bør nyde Fremme, men da Arbejdet med de økonomiske Foranstaltninger stadig vil paakalde Interesse, kan det ikke ventes, at det øvrige, omfattende Lovgivningsstof kan blive behandlet til Ende i den Rigsdagssamling, som nu begynder. Man maa være forberedt paa, at de mange Opgaver, der trænger sig frem, maa søges løst i Løbet af den Periode, som efter de nu afholdte Valg staar til Rigsdagens Raadighed.

Jeg venter imidlertid, at Rigsdagen møder med god Vilje og med den Hensigt at medvirke til en sund og gavnlig Udvikling af Landets og Befolkningens Anliggender.

I det Haab foreslaar jeg, at vi indleder Arbejdet i denne Rigsdagssamling med et Leve vort Fædreland, leve Danmark.

Medlemmerne besvarede Statsministerens Leve med et trefoldigt Hurra.

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Folketingstale, Socialdemokratiet, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/aabningstale-1936>